YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

5 päivänä toukokuuta 1998 *

Asiassa C-391/96 P,

Compagnie Continentale (France) SA, Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Levallois-Perret (Ranska), edustajanaan asianajaja Patrick Chabrier, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ernest Arendt, 8—10 rue Mathias Hardt,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (kolmannen jaoston) asiassa T-494/93, Compagnie Continentale vastaan komissio, 24.9.1996 antaman tuomion (Kok. 1996, s. II-1157) kumoamista,

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Marie-José Jonczy ja oikeudellisen yksikön virkamies Nicholas Khan, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet (esittelevä tuomari) ja R. Schintgen sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, L. Sevón ja K. M. Ioannou,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Compagnie Continentale (France) SA:n ja komission 8.10.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.12.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Compagnie Continentale (France) SA -niminen yhtiö (jäljempänä Compagnie Continentale tai valittaja) on yhteisöjen tuomioistuimeen 4.12.1996 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-494/93, Compagnie Continentale vastaan komissio, 24.9.1996 antamaan tuomioon (Kok. 1996, s. II-1157, jäljempänä valituksenalainen tuomio), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta vastaajan nostaman kanteen, jossa vaadittiin komission 1.4.1993 Vnesheconombankille osoittaman päätöksen kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Neuvosto teki 16.12.1991 päätöksen 91/658/ETY keskipitkän aikavälin lainan myöntämisestä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille (EYVL L 362, s. 89).

3 Kyseisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Yhteisö myöntää Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille enintään 1 250 miljoonan ecun suuruisen, kolmena peräkkäisenä eränä nostettavan keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä lääkintätarvikkeiden tuonnin mahdollistamiseksi — — ." *

4 Päätöksen 91/658/ETY 2 artiklassa määrätään, että ensimmäisen artiklan toteuttamiseksi komissiolla on valtuudet

"ottaa Euroopan talousyhteisön nimissä lainaksi tarvittavat varat, jotka annetaan lainana Neuvostoliiton ja sen tasavaltojen käyttöön".

5 Päätöksen 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Komissio huolehtii 2 artiklassa tarkoitetusta lainasta."

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset päätöksestä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

6 Lisäksi päätöksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Komissiolla on valtuudet yhteisymmärryksessä Neuvostoliiton ja sen tasavaltojen viranomaisten kanssa — — täsmentää lainan myöntämisen taloudelliset ja rahoitukselliset edellytykset sekä säännöt, jotka koskevat varojen käyttöön antamista ja lainan takaisinmaksun varmistamiseksi tarpeellisia vakuuksia.

— —

3. Niiden tuotteiden tuonnin, joiden rahoitus taataan lainalla, on tapahduttava maailmanmarkkinahintaan. Vapaa kilpailu on taattava tuotteiden oston ja toimittamisen osalta, ja tuotteiden on oltava kansainvälisesti hyväksyttyjen laatuvaatimusten mukaisia."

7 Komissio antoi 9.7.1992 asetuksen N:o 1897/92 päätöksellä 91/658/ETY perustetun keskipitkän aikavälin lainan myöntämisestä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille koskevista tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 191, s. 22).

8 Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädetään muun muassa seuraavaa:

"Lainat myönnetään tasavaltojen ja komission välisten sopimusten perusteella; näihin sopimuksiin on maksuehtoina sisällyttävä 3—7 artiklassa annetut säännökset." *

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

9 Lisäksi asetuksen 4 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

"1. Lainoilla rahoitetaan ainoastaan niitä tuotteiden osto- ja hankintasopimuksia, jotka komissio on hyväksynyt päätöksen 91/658/ETY säännösten ja 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräysten mukaisesti.

2. Tasavaltojen tai näiden valtuuttamien rahoitusasioita hoitavien asiamiesten on toimitettava sopimukset komissiolle hyväksyttäviksi."

10 Asetuksen 5 artiklassa todetaan ne edellytykset, joiden täyttyessä 4 artiklassa tarkoitettu hyväksyntä annetaan. Tällaisia edellytyksiä ovat muun muassa kaksi seuraavaa:

"1) Sopimus on tehty menettelyssä, jossa vapaa kilpailu turvataan — —

2) Sopimuksessa olevat ostoehdot ovat kansainvälisiltä markkinoilta tavanomaisesti saatujen hintojen osalta käytetyt kaikkein edullisimmat ehdot."

11 Euroopan talousyhteisö, Venäjän federaatio Neuvostoliiton seuraajana ja Venäjän federaation rahoitusasioita hoitava asiamies Vnesheconombank (jäljempänä VEB) allekirjoittivat 9.12.1992 asetuksen N:o 1897/92 mukaisesti "yhteisymmärryspöytäkirjan" (Memorandum of Understanding, jäljempänä puitesopimus), jonka perusteella yhteisö myöntäisi Venäjän federaatiolle päätöksellä 91/658/ETY perustettavan lainan. Sovittiin, että yhteisö lainanantajana myöntää lainanottajana olevalle VEB:lle Venäjän federaation takaaman 349 miljoonan ecun suuruisen keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi.

12 Puitesopimuksen 6 kohdassa sovittiin seuraavaa:

"Lainan määrä, josta vähennetään ETY:n järjestelypalkkiot ja kulut, maksetaan lainanottajalle, ja se on lainasopimuksen lausekkeiden ja ehtojen mukaisesti käytettävä yksinomaan lainanottajan kansainvälisten vakiomallien mukaisesti avaamien peruuttamattomien, tavarantoimitussopimusten mukaisten remburssien kattamiseen; lainan maksamisen edellytyksenä on, että Euroopan yhteisöjen komissio on todennut nämä sopimukset ja remburssit 16.12.1991 tehdyn neuvoston päätöksen ja tämän sopimuksen mukaisiksi."

13 Puitesopimuksen 7 kohdassa todetaan ne ehdot, joiden oli täytyttävä, jotta tavarantoimitussopimusta voitiin pitää edellä mainitun päätöksen ja sopimuksen mukaisena. Siinä täsmennetään erityisesti, että tavarantoimittajien on oltava Venäjän federaation hallituksen nimeämien venäläisten toimielimien valitsemia.

14 Komissio ja VEB allekirjoittivat 9.12.1992 asetuksessa N:o 1897/92 ja puitesopimuksessa tarkoitetun lainasopimuksen (jäljempänä lainasopimus). Tässä sopimuksessa määrätään yksityiskohtaisesti lainan nostomenettelystä. Lainasopimuksessa sovitaan lainan nostojakson aikana (15.1.1993—15.7.1993) käytettävissä olevasta järjestelystä, joka koskee toimitusten maksamiseen hyväksyttyjen summien maksamista.

15 Komissio teki päätöksen 91/658/ETY 2 artiklan mukaisesti 15.1.1993 yhteisön nimissä lainanantajana lainasopimuksen Crédit Lyonnais'n johtaman pankkikonsortion kanssa.

Tosiseikat ja oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisessa tuomiossa seuraavaa:

"8. Kantajaan, joka on maatalouden raaka-aineiden kansainväliseen kauppaan erikoistunut yhtiö, samoin kuin eräisiin muihin yhtiöihin, oli otettu yhteyttä Exportkhleb-nimisen yhtiön järjestämän epävirallisen tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä; Exportkhleb on valtion yhtiö, jonka tehtäväksi Venäjän federaatio oli antanut vehnäostoista neuvottelemisen.

9. Kantaja allekirjoitti 27.11.1992 Exportkhlebin kanssa kaksi vehnänmyyntisopimusta. Ensimmäisessä se sitoutui toimittamaan 500 000 tonnia myllyvehnää — mistä peruutettiin myöhemmin 50 000 tonnia — hintaan 140,40 Yhdysvaltain dollaria (USD) tonnilta, cif free out Itämeren satamassa. Toisessa se sitoutui toimittamaan 20 000 tonnia makaronivehnää hintaan 145 USD tonnilta, cif free out Mustanmeren satamassa. Jälkimmäistä sopimusta muutettiin 2.12.1992 siten, että makaronivehnää toimitetaan tämän lisäksi 15 000 tonnia hintaan 148 USD tonnilta, cif free out Mustanmeren satamassa. Kaikki nämä toimitukset oli määrä laivata ennen 28.2.1993.

10. Lainasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen —— VEB pyysi komissiota hyväksymään Exportkhlebin ja vehnätuotteita vievien yhtiöiden väliset sopimukset, mukaan lukien kantajan allekirjoittamat sopimukset.

11. Sen jälkeen kun komissio oli saanut kantajalta tiettyjä välttämättömiä lisätietoja, jotka koskivat erityisesti ecun ja USD:n vaihtokurssia, jota ei sopimuksessa ollut määritelty, komissio lopulta antoi suostumuksensa 27.1.1993 VEB:lle osoitettuna hyväksymisilmoituksena.

12. Kantajan mukaan remburssi tuli voimaan makaronivehnän osalta vasta 16.2.1993 ja myllyvehnän osalta 25.2.1993 eli muutama päivä ennen sopimuksissa sovitun laivausajanjakson päättymistä 28.2.1993.

13. Nämä sopimukset oli kuitenkin pantu täytäntöön vain osittain. Vaikka merkittävä osa tavaroista oli jo toimitettu tai laivattu, osoittautui kantajan mukaan ilmeiseksi, ettei kaikkia tavaroita voitaisi toimittaa ennen 28.2.1993.

14. Exportkhleb-yhtiö kutsui 19.2.1993 kaikki viejät Brysseliin kokoukseen, joka pidettiin 22.2. ja 23.2.1993. Tässä kokouksessa Exportkhleb pyysi viejiä esittämään uusia hintatarjouksia siitä toimituksesta, jota se kutsui 'todennäköisesti toimittamatta jääviksi määriksi', eli määristä, joiden kohtuullisella varmuudella voitiin olettaa jäävän toimittamatta ennen 28.2.1993. Kantajan mukaan vehnän kurssi maailmanmarkkinoilla nousi huomattavasti vuoden 1992 marraskuusta, jolloin myyntisopimus tehtiin, vuoden 1993 helmikuuhun, jolloin uudet neuvottelut käytiin.

15. Niiden neuvottelujen päätyttyä, joiden aikana yhtiöiden oli mukauduttava alhaisimpaan tarjoukseen eli 155 USD:iin tonnilta, Exportkhleb ja sen sopimuskumppanit pääsivät yhteisymmärrykseen siitä, kuinka uudet toimitusmäärät jaettiin yhtiöiden kesken. Compagnie Continentale sai tehtäväkseen toimittaa 300 000 tonnia myllyvehnää, josta 120 000 tonnia alun perin sovittuun hintaan ja 180 000 tonnia hintaan 155 USD tonnilta, sekä 20 000 tonnia makaronivehnää tai myllyvehnää hintaan 155 USD tonnilta. Saman epävirallisen sopimuksen mukaan laivausajanjakso päättyi 30.4.1993.

16. Kantajan mukaan Venäjän vaikea elintarviketilanne edellytti kiireellisiä toimia ja luottojen hyväksymis- ja perustamismenettelyn raskauden välttämiseksi nämä muutokset päätettiin Exportkhlebin pyynnöstä vahvistaa pelkästään muuttamalla alkuperäistä sopimusta, mikä mukavuussyistä päivättiin tapahtuneeksi 23.2.1993 eli samana päivänä, jona Brysselissä pidettiin kokous. Muutoksia laadittaessa sovittiin siitä, että toimitettavia vehnämääriä vähennettäisiin, jotta kantajan mukaan vältyttäisiin siltä, että uusi kokonaishinta ylittäisi alkuperäisen kokonaishinnan.

17. Exportkhleb-yhtiö ilmoitti 9.3.1993 komissiolle toisaalta siitä, että viiden tavarantoimittajan kanssa allekirjoitettuja sopimuksia oli muutettu, ja toisaalta siitä, että tulevat toimitukset tehtäisiin jatkossa hintaan 155 USD tonnilta, joka muunnetaan ecuiksi vaihtokurssiin 1,17418 (jolloin hinta on 132 ecua tonnilta).

18. Maatalousasioiden pääosaston (PO VI) pääjohtaja Legras vastasi 12.3.1993 Exportkhlebille haluavansa kiinnittää tämän huomion siihen seikkaan, että koska komissio oli jo hyväksymisilmoituksellaan vahvistanut näiden sopimusten enimmäisarvon ja koska kaikki vehnän hankkimiseen käytettävissä olevat määrärahat oli jo sidottu, komissio voisi hyväksyä tällaisen pyynnön vain, jos sopimusten arvoa ei muutettaisi, mikä olisi mahdollista vähentämällä vastaavasti toimitettavina olevia määriä. Pääjohtaja lisäsi, että komissio voisi ottaa muutosten hyväksymishakemuksen huomioon vain sillä edellytyksellä, että VEB esittäisi sen virallisesti.

19. Kantajan mukaan tämän kirjeen tulkittiin merkitsevän sitä, että komissio periaatteessa hyväksyi sopimuksen sillä edellytyksellä, että muutokset hyväksyttäisiin virallisesti vasta, kun VEB olisi saattanut asian komission tutkittavaksi. Tämän vuoksi kantaja jatkoi Venäjälle suuntautuvan vehnänlaivausohjelmansa toteuttamista.

20. Kantajan mukaan VEB toimitti uudet tarjoukset ja sopimukseen tehdyt muutokset sisältävät asiakirjat virallisesti komissiolle 22.3.1993. Maatalousasioista vastaavan komission jäsenen VEB:lle 1.4.1993 osoittamalla kirjeellä komissio kieltäytyi hyväksymästä sopimuksiin tehtyjä muutoksia.

21. Edellä mainitun 1.4.1993 päivätyn kirjeen sisältö voidaan tiivistettynä esittää seuraavasti. Komission jäsen R. Steichen ilmoitti, että Exportkhlebin ja tiettyjen toimittajien välisiin sopimuksiin tehtyjä muutoksia tarkasteltuaan komissio hyväksyi ne muutokset, jotka koskivat toimitusten ja maksujen eräpäivien lykkäämistä. Sen sijaan hän ilmoitti, että 'hinnat ovat nousseet niin paljon, ettemme voi pitää muutoksia tarpeellisena mukauttamisena vaan alun perin neuvoteltujen sopimusten

asiallisena muuttamisena'. Steichen jatkoi seuraavasti: 'Itse asiassa nykyinen (vuoden 1993 maaliskuun lopulla vallitseva) hintataso maailmanmarkkinoilla ei merkittävästi poikkea siitä hintatasosta, joka vallitsi hetkellä, jolloin hinnoista alun perin sovittiin (vuoden 1992 marraskuussa).' Komission jäsen muistutti, että tarve taata toisaalta vapaa kilpailu mahdollisten tavarantoimittajien välillä ja toisaalta edullisimmat ostoehdot oli yksi tärkeimmistä tekijöistä, jonka komissio otti huomioon hyväksyessään sopimuksia. Steichen huomautti, että tässä tapauksessa muutoksista oli sovittu välittömästi kyseisten yritysten kanssa ilman, että kyseisiä yrityksiä olisi kilpailutettu muiden tavarantoimittajien kanssa, ja hän totesi seuraavaa: 'Komissio ei voi hyväksyä sitä, että näin merkittäviä muutoksia tehdään pelkästään muuttamalla olemassa olevia sopimuksia'. Komission jäsen totesi olevansa valmis hyväksymään toimitusten ja maksujen lykkäämistä koskevat muutokset edellyttäen, että tavanomaista menettelyä noudatetaan. Sen sijaan hän totesi, että 'jos katsotaan tarpeelliseksi muuttaa hintoja tai tavaramääriä, olisi neuvoteltava uudet sopimukset, jotka olisi saatettava komission hyväksyttäviksi tavanomaisen täydellisen menettelyn mukaisesti (jolloin on esitettävä vähintään kolme tarjousta)'.

22. Kantaja vastaanotti 5.4.1993 Exportkhlebiltä teleksin, jossa ilmoitettiin komission kieltäytymisestä ja lainattiin otteita 1.4.1993 päivätystä kirjeestä, jonka lähettäjä Legras oli. Exportkhleb antoi 20.4.1993 kantajalle kyseisen kirjeen tekstin kokonaisuudessaan.

— —

23. Näissä olosuhteissa kantaja nosti yhteisöjen tuomioistuimeen 22.6.1993 toimittamallaan kannekirjelmällä tämän kanteen — — .

24. Yhteisöjen tuomioistuin siirsi 27.9.1993 antamallaan määräyksellä asian Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom muuttamisesta 8 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL 1993 L 144, s. 21) mukaisesti.

25. — — Komissio esitti oikeudenkäyntiväitteen 7.12.1993 kirjaamoon toimittamassaan kirjelmässä."

17 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee kantajan vaatineen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

"— kumoaa komission 1.4.1993 tekemän päätöksen, jolla se kieltäytyi hyväksymästä 23.2.1993 tehtyjä sopimuksia ja niihin liittyvien rembursien muutoksia;

— palauttaa yhtiölle sen oikeudet saada pankilta eli Crédit Lyonnais'lta maksun loppuerä, joka vastaa alun perin sovitun hinnan ja 28.2.1993 jälkeen toimitettujen vehnämäärien myöhemmin sovittujen hintojen välistä eroa; muussa tapauksessa yhtiö varaa itselleen nimenomaisesti kaikki oikeudet tarvittaessa vaatia korvausta kärsimästään vahingosta sopimuksen ulkopuolisen vastuun perusteella;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut" (valituksenalaisen tuomion 28 kohta).

18 Komissio on esittänyt oikeudenkäyntiväitteen ja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

"— toteaa, että kanne on jätettävä tutkimatta, koska sitä ei ole nostettu määräajassa;

— toteaa, että kumoamiskanne on jätettävä tutkimatta, koska päätös ei koske kantajaa suoraan;

— toteaa, että lisävaatimus on jätettävä tutkimatta;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut" (valituksenalaisen tuomion 29 kohta).

Valituksenalainen tuomio

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta komission 1.4.1993 tekemästä päätöksestä (jäljempänä riidanalainen päätös) nostetun kumoamiskanteen seuraavilla perusteilla:

"47. Perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

48. On siis määriteltävä, koskeeko komission VEB:lle 1.4.1993 osoittama kirje kantajaa suoraan ja erikseen.

49. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensiksi, ettei komissio ole kiistänyt sitä, että kirje koskee kantajaa erikseen. Asian olosuhteet huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tässä asiassa on tarkasteltava ainoastaan sitä, koskeeko riidanalainen päätös kantajaa suoraan.

50. Tältä osin on todettava, että yhteisön säännöksissä sekä yhteisön ja Venäjän federaation välisissä sopimuksissa jaetaan toimivalta komission ja sen asiamiehen kesken, jonka Venäjän federaatio on valtuuttanut ostamaan vehnää. Tämän asiamiehen — eli tässä tapauksessa Exportkhlebin — tehtävänä on tarjouspyyntömenettelyssä valita sopimuspuoli, neuvotella sopimuksen ehdoista ja tehdä sopimus.

Komission tehtävänä on pelkästään sen tarkastaminen, että yhteisön rahoituksen myöntämiselle asetetut edellytykset täyttyvät, ja kun näin on tapahtunut, todeta nämä sopimukset päätöksen 91/658/ETY ja Venäjän federaation kanssa tehtyjen sopimusten määräysten mukaisiksi, jotta laina voitaisiin nostaa. Komission tehtävänä ei siis ole arvioida kaupallista sopimusta muiden kuin edellä mainittujen arviointiperusteiden nojalla.

51. Tästä seuraa, että yritys, jonka kanssa sopimus on tehty, on oikeussuhteessa vain sopimuskumppaniinsa eli Exportkhlebiin, jonka Venäjän federaatio on valtuuttanut tekemään vehnänostosopimuksia. Komissio puolestaan on oikeussuhteessa vain lainanottajaan eli Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavaan asiamieheen VEB:iin, jonka on ilmoitettava komissiolle kaupallisista sopimuksista, jotta ne todettaisiin määräysten mukaisiksi, ja jolle komission tätä asiaa koskeva päätös on osoitettu.

52. Tämän johdosta on korostettava, ettei komission puuttuminen asiaan vaikuta kantajan ja Exportkhlebin välisen kaupallisen sopimuksen oikeudelliseen pätevyyteen eikä muuta kyseisen sopimuksen määräyksiä eikä erityisesti niitä määräyksiä, jotka koskevat sopimuspuolten sopimia hintoja. Siitä huolimatta, että komissio päätti pitää sopimuksia niihin sovellettavien säännösten ja määräysten vastaisina, sopimuspuolten 23.2.1993 tekemä muutos niiden 28.11.1992 tekemään sopimukseen on tehty pätevästi niiden keskenään sopimilla ehdoilla.

53. Se seikka, että komissio on ollut yhteydessä kantajaan tai Exportkhlebiin, ei voi muuttaa niiden oikeuksien ja juridisten velvollisuuksien arviointia, joita kullakin asiaan osallisella on sovellettavan lainsäädännön ja sopimusten perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisesta lisäksi, että kirjeenvaihto, johon kantaja viittaa, ei osoita, että komissio olisi toiminut tehtäväalueensa ulkopuolella. Niinpä yhteydenotoilla, joiden väitetään tapahtuneen komission ja kantajan välillä vuoden 1993 tammikuussa, tavoiteltiin yksinomaan sitä, että sopimuspuolet ottaisivat sopimukseensa ehdon, joka oli välttämätön muutosten toteamiseksi edellytysten mukaisiksi; yhteydenotoissa kuitenkin todettiin sopimuksen muuttamisen kuuluvan pelkästään sopimuspuolille,

jos ne aikoivat hyötyä säädetystä rahoituksesta. Sillä seikalla, että komissio oli lähettänyt kantajalle jäljennöksen VEB:lle osoitetusta hyväksymisilmoituksesta, ei myöskään ole vaikutusta tämän hyväksymisilmoituksen oikeudellisen merkityksen kannalta.

54. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi, että vaikka onkin totta, että VEB ei voi avata sellaista remburssia, jonka yhteisö voisi taata, jos VEB saa komissiolta päätöksen, jossa todetaan, ettei sopimus ole sovellettavien säännösten ja määräysten mukainen, päätös ei kuitenkaan vaikuta kantajan ja Exportkhlebin välillä tehdyn sopimuksen pätevyyteen eikä sen määräyksiin, kuten aiemmin on jo täsmennetty. Tältä osin on korostettava, että komission päätöksellä ei voida korvata Venäjän viranomaisten päätöstä, koska komissio on yhteisön rahoituksen myöntämiseksi toimivaltainen tutkimaan ainoastaan sen, ovatko sopimukset säännösten ja määräysten mukaisia.

55. Lopuksi on lisättävä, että näyttääkseen toteen, että riidanalainen päätös koskee sitä suoraan, kantaja ei voi vedota siihen, että kaupallisissa sopimuksissa on sellainen lykkäävä ehto, jonka mukaan sopimuksen täytäntöönpano ja kauppahinnan maksaminen riippuvat siitä, että komissio on todennut yhteisön myöntämän lainan nostoedellytysten tulleen täytetyksi. Tällaisella ehdolla sopimuspuolet itse asiassa päättävät sitoa tekemänsä sopimuksen ja tulevaisuudessa tapahtuvan epävarman seikan toisiinsa; ainoastaan tämän seikan toteutuminen tekisi sopimuksesta sitovan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaisen kanteen tutkittavaksi ottamista voida asettaa riippumaan sopimuspuolten tahdosta. Kantajan perustelut on näin ollen hylättävä.

56. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajan mainitsema perusteltu luottamus, jonka mukaan se saattoi odottaa komission hyväksyvän sopimuksiin tehdyn muutoksen, liittyy pääasian ratkaisuun eikä muuta arviointia kanteen tutkittavaksi ottamisesta.

57. Nämä seikat huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei komission 1.4.1993 tekemä, VEB:lle osoitettu päätös koske kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tätä päätöstä koskeva kumoamiskanne on näin ollen jätettävä tutkimatta."

20 Sen vaatimuksen osalta, jonka mukaan kantajalle oli palautettava ne oikeudet, joita sillä on kolmanteen nähden, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että perustamissopimuksen 173 artiklaan perustuvan kumoamiskanteen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimet valvovat pelkästään valituksenalaisen toimenpiteen laillisuutta ja että kyseinen vaatimus on näin ollen jätettävä tutkimatta (valituksenalaisen tuomion 59 kohta).

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lisäksi, ettei ollut tarpeen tutkia perustetta, jonka mukaan kanne oli nostettu liian myöhään (valituksenalaisen tuomion 60 kohta).

22 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti kanteen tutkimatta ja velvoitti kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Muutoksenhaku

23 Valituksensa tueksi Compagnie Continentale vetoaa kahteen valitusperusteeseen, joista toinen koskee perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan rikkomista ja toinen valituksenalaisen tuomion perustelujen ristiriitaisuutta.

Ensimmäinen valitusperuste

24 Ensimmäinen valitusperuste jakautuu kahteen osaan.

25 Valittaja arvostelee ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on katsonut, että päätös ei koskenut sitä suoraan, koska "yritys, jonka kanssa sopimus on tehty, on oikeussuhteessa vain sopimuskumppaniinsa eli Exportkhlebiin" ja koska "komissio puolestaan on oikeussuhteessa vain lainanottajaan eli Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavaan asiamieheen VEB:iin" (valituksenalaisen tuomion 51 kohta).

26 Oikeuskäytännön mukaan suoran ja välittömän yhteyden olemassaoloon ei vaikuta valtion (tai sen asiamiesten) väliintulo (yhdistetyt asiat 106/63 ja 107/63, Toepfer ja Getreide-Import, tuomio 1.7.1965, Kok. 1965, s. 525 ja yhdistetyt asiat 41/70—44/70, International Fruit Company ym. v. komissio, tuomio 13.5.1971, Kok. 1971, s. 411) eikä oikeussuhteen puuttuminen kantajan ja sen yhteisön toimielimen väliltä, jonka päätös on riitautettu (asia 169/84, Cofaz ym. v. komissio, tuomio 28.1.1986, Kok. 1986, s. 391; asia T-83/92, Zunis Holding ym. v. komissio, tuomio 28.10.1993, Kok. 1993, s. II-1169; asia T-3/93, Air France v. komissio, tuomio 24.3.1994, Kok. 1994, s. II-121 ja asia T-2/93, Air France v. komissio, tuomio 19.5.1994, Kok. 1994, s. II-323).

27 Tässä tapauksessa olosuhteet ovat valittajan mukaan kaikilta osin samanlaiset kuin edellä mainitussa asiassa International Fruit Company ym. vastaan komissio, jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että silloin kun "kansallisilla viranomaisilla ei ole lainkaan harkintavaltaa" ja kun "komissiolla on yksinomainen toimivalta arvioida sitä taloudellista tilannetta, jonka suhteen päätöstä (tuontilupien myöntämisestä) on perusteltava, kyseinen päätös koskee asianomaisia suoraan"; "näillä edellytyksillä tuontilupien myöntämisen tai epäämisen on asianomaisten suhteen liityttävä tähän samaan päätökseen".

28 Toisaalta valituksenalaisella tuomiolla rikotaan perustamissopimuksen 173 artiklan 4 kohtaa sikäli kuin siinä todetaan, että komission päätös ei koske kantajaa suoraan, koska se "ei vaikuta kantajan ja Exportkhlebin välisen kaupallisen sopimuksen oikeudelliseen pätevyyteen eikä muuta kyseisen sopimuksen määräyksiä eikä erityisesti niitä määräyksiä, jotka koskevat sopimuspuolten sopimia hintoja" (52 kohta).

29 Compagnie Continentalen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, joka on virheellisesti soveltanut 173 artiklan neljännessä kohdassa olevaa edellytystä ainoastaan kantajan oikeusaseman loukkaamiseen, ei ole pyynnöstä huolimatta tutkinut, onko riidanalaisella päätöksellä ollut oikeusvaikutuksia kantajan asemaan ja taloudellisiin intresseihin riippumatta kantajan sopimussuhteiden mahdollisesta jatkumisesta.

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan kuitenkin todennut edellä mainitussa asiassa Zunis Holding ym. annetussa tuomiossa, että jotta jokin päätös koskisi kantajaa "suoraan ja erikseen", sen on vaikutettava kantajan "oikeudelliseen ja aineelliseen asemaan" (34 ja 35 kohta).

31 Komissio katsoo, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi, koska lähes kaikki esitetyt valitusperusteet ovat vain sellaisten perusteiden toistoa, jotka valittaja oli esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on nimittäin niin, että valitus, jossa pelkästään kerrataan tai toistetaan jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt perusteet ja väitteet, ei vastaa EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklassa eikä yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetettuja edellytyksiä.

32 Pääasian osalta komissio huomauttaa aluksi, että sopimusmääräykset, joihin valittaja vetoaa, ovat kaikkea muuta kuin selviä, ja on eri mieltä väitteestä, jonka mukaan sopimussuhteeseen perustuva maksuvelvollisuus olisi lakannut, koska komissio ei ole antanut hyväksyntäänsä. Komission mukaan vain sopimuspuolten itse sopimuksessa valitsemalla Moskovan kauppa- ja teollisuuskamarilla on toimivalta tulkita sopimusta. Compagnie Continental ei kuitenkaan koskaan tehnyt tälle valitusta.

33 Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan osalta ja erityisesti yhdistetyissä asioissa International Fruit Company ym. vastaan komissio annettuun tuomioon tehdyn viittauksen osalta komissio huomauttaa, että näissä yhdistetyissä asioissa kantajille ilmoitettiin Haagissa toimivan Produktschap voor Groenten en Fruitin välityksellä siitä, että komissio kieltäytyi antamasta lupaa kolmansista maista peräisin olevien omenien tuonnille. Komission päätöksen kantajia koskeva oikeudellinen vaikutus perustui vastaavasti suoraan tähän päätökseen, vaikka päätös muodollisesti olikin osoitettu alankomaalaiselle organisaatiolle.

34 Tässä tapauksessa ja toisin kuin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa International Fruit Company ym. vastaan komissio, VEB pyysi Venäjän federaatiolle myönnetyn lainan nojalla ennakkomaksuja komissiolta Venäjän nimissä (eikä Compagnie Continentalen nimissä), ja väitetty vaikutus perustuu komission mukaan ainoastaan riidanalaisen päätöksen ja sopimuksen, jonka sopimuspuolena komissio ei ole, määräysten yhteisvaikutukseen.

35 Ensimmäisen valitusperusteen toisen osan osalta komissio katsoo, että komission päätöstä koskevan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että päätöksellä on yhteisön oikeuden mukaisia vaikutuksia kantajaan, sillä vaikutusten puuttuessa päätös ei koske kantajaa suoraan. Komissio huomauttaa tältä osin, että vaikutus, johon kantaja vetoaa, johtuu pelkästään niistä sopimusmääräyksistä, joihin kantaja vetoaa.

36 Komission esittämän oikeudenkäyntiväitteen osalta on todettava, että valituksessa mainitaan täsmällisesti ne valituksenalaisessa tuomiossa todetut seikat, joita arvostellaan, samoin kuin oikeudelliset perusteet, joilla kumoamisvaatimusta erityisesti perustellaan (ks. erityisesti asia C-244/92 P, Kupka-Floridi v. talous- ja sosiaalikomitea, määräys 26.4.1993, Kok. 1993, I-2041, 9 kohta). Näin ollen sillä seikalla, että nämä väitteet on esitetty myös ensimmäisessä oikeusasteessa, ei voida perustella niiden tutkimatta jättämistä.

37 Oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

38 On muistettava, että perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kumoamiskanteen hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

39 Riidanalainen päätös on tässä tapauksessa muodollisesti osoitettu VEB:lle.

40 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt vain kysymystä siitä, koskiko riidanalainen päätös kantajaa suoraan, koska komissio ei ole kiistänyt sitä, että kyseinen päätös koski kantajaa erikseen.

41 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että jotta yhteisön toimi koskisi suoraan yksityistä, edellytetään, että sillä on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan ja ettei se jätä niille, joille on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen täytäntöönpano, ollenkaan harkintavaltaa, koska täytäntöönpano on luonteeltaan puhtaasti automaattista ja se perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä muita välittäviä sääntöjä sovelleta (ks. vastaavasti erityisesti em. yhdistetyt asiat International Fruit Company ym. v. komissio, tuomion 23—29 kohta; asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 25 ja 26 kohta; asia 113/77, NTN Toyo Bearing Company ym. v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1185, 11 ja 12 kohta; asia 118/77, ISO v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1277, 26 kohta; asia 119/77, Nippon Seiko ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1303, 14 kohta; asia 120/77, Koyo Seiko ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1337, 25 kohta; asia 121/77, Nachi Fujikoshi ym. v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1363, 11 kohta; yhdistetyt asiat 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 ja 10/84, Salerno ym. v. komissio ja neuvosto, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2523, 31 kohta; asia 333/85, Mannesmann-Röhrenwerke ym. v. neuvosto, tuomio 17.3.1987, Kok. 1987, s. 1381, 14 kohta; asia 55/86, Arposol v. neuvosto, tuomio 14.1.1988, Kok. 1988, s. 13, 11—13 kohta; asia 207/86, Apesco v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2151, 12 kohta ja asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, I-2477, 9 kohta).

42 Näin on myös silloin kun niillä, joille toimenpide on osoitettu, on vain teoreettinen mahdollisuus olla ryhtymättä yhteisön toimenpiteessä edellytettyihin toimiin ja kun heidän tahdostaan ryhtyä säädöksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole

epäilystäkään (ks. vastaavasti asia 62/70, Bock v. komissio, tuomio 23.11.1971, Kok. 1971, 6—8 kohta; asia 11/82, Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok. 1985, s. 207, 8—10 kohta ja yhdistetyt asiat C-68/94 ja C-30/95, Ranska ym. v. komissio, tuomio 31.3.1998, Kok. 1998, s. I-1375, 51 kohta).

43 Edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tässä tapauksessa tarkistaa, onko riidanalaisella päätöksellä ollut vaikutusta Dreyfusin oikeudelliseen asemaan, koska Venäjän toimivaltaisilla viranomaisilla ei ollut harkintavaltaa sen suhteen, pannaanko sopimus täytäntöön niiden sopimusmääräysten mukaisesti, joista osapuolet ovat sopimuksen muutoksessa sopineet mutta joita komissio ei ole hyväksynyt ja jotka aiheuttivat yhteisön rahoituksen epäämisen.

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin tyytynyt toteamaan, että komissio oli "toimivaltainen tutkimaan ainoastaan, täyttivätkö sopimukset yhteisön rahoitukselle asetetut edellytykset", ja että komission päätös ei ollut vaikuttanut "kantajan ja Exportkhlebin välisen kaupallisen sopimuksen oikeudelliseen pätevyyteen" eikä sillä muutettu "kyseisen sopimuksen määräyksiä erityisesti sopimuspuolten sopimien hintojen osalta" ja että "sopimuspuolten 23.2.1993 tekemä muutos niiden 28.11.1992 tekemään sopimukseen [oli siis] tehty pätevästi niiden keskenään sopimilla ehdoilla" (52 ja 54 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lisäksi todennut, että sopimuksessa oleva "lykkäävä ehto, jonka mukaan sopimuksen täytäntöönpano ja kauppahinnan maksaminen riippuvat siitä, että komissio on todennut yhteisön myöntämän lainan nostoedellytysten tulleen täytetyksi", oli sopimuspuolten tahdonilmaisu, josta perustamissopimuksen 173 artiklan neljänteen kohtaan perustuvan kanteen tutkittavaksi ottaminen ei voinut riippua (55 kohta).

45 Useista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamista objektiivisista, asian kannalta merkityksellisistä ja yhdenmukaisista seikoista ilmenee, että riidanalainen päätös koski kantajaa suoraan.

46 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee nimittäin, että VEB osallistui puitesopimuksen ja sen lainasopimuksen mukaisesti, joka liitti sen komissioon, Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavana asiamiehenä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä lääkintätarvikkeiden maahantuontia Venäjän federaatioon koskevan yhteisön myöntämän rahoituksen toteuttamiseen, sellaisena kuin kyseisestä rahoituksesta säädetään päätöksessä 91/658/ETY.

47 Lisäksi on ilmeistä, että kyseisen toimitussopimuksen voimaantulo edellytti sellaisen lykkäävän ehdon täyttymistä, jonka mukaan komission oli todettava sopimuksen täyttävän yhteisön lainan nostoedellytykset, ja että yhtään maksua ei voitu suorittaa, jos sopimuksessa nimetty pankki ei saanut komission sääntöjenmukaista takaisinmaksusitoumusta.

48 Tätä seikkaa vahvistaa se sosioekonominen yhteys, jossa toimitussopimus tehtiin ja jolle oli neuvoston päätöksen 91/658/ETY kolmannesta ja neljännestä perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla tyypillistä kriittinen talous- ja rahoitustilanne, johon kyseinen lainan saanut tasavalta oli joutunut, samoin kuin kyseisen tasavallan elintarvike- ja lääkintätarviketilanteen huonontuminen. Noissa olosuhteissa oli laillista katsoa, että toimitussopimus tehtiin vain sillä edellytyksellä, että yhteisö täyttäisi lainanantajana velvollisuutensa VEB:tä kohtaan heti kun kaupalliset sopimukset olisi todettu yhteisön säännöstön mukaisiksi.

49 Näin ollen se, että sopimukseen otettiin lykkäävä ehto, mitä sopimuspuolet varmasti halusivatkin, heijastaa julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 69 kohdassa korostamalla tavalla vain sitä, että toimitussopimus oli objektiivisesti taloudellisesti riippuvainen yhteisön ja kyseisen tasavallan tekemästä lainasopimuksesta, sillä

viljatoimitusten maksu saattoi tapahtua vain niillä varoilla, jotka yhteisö asetti ostajien käytettäväksi avaamalla peruuttamattomia rembursseja.

50 Exportkhlebillä ollut mahdollisuus toteuttaa toimitussopimukset komission riitauttamilla hintaehdoilla ja sen mahdollisuus näin luopua yhteisön myöntämästä rahoituksesta oli puhtaasti teoreettinen, eikä kyseinen mahdollisuus näin ollen voinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamat seikat huomioon ottaen riittää siihen, että voitaisiin katsoa, että riidanalainen päätös ei koskenut kantajaa suoraan.

51 On siis ilmeistä, että riidanalaisella päätöksellä, jolla komissio omien toimivaltuuksiensa nojalla kieltäytyi hyväksymästä Exportkhlebin ja Compagnie Continentalin tekemää toimitussopimuksen muutosta, Compagnie Continentalilta vietiin kaikki todelliset mahdollisuudet toteuttaa sille myönnetyt toimitukset tai saada maksu sovittujen sopimusehtojen mukaisesti tehdyistä toimituksista.

52 Vaikka riidanalainen päätös oli osoitettu VEB:lle Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavana asiamiehenä, kyseisen päätös on näin ollen vaikuttanut suoraan kantajan oikeudelliseen asemaan.

53 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan toteamiensa tosiseikkojen perusteella, ettei riidanalainen päätös koskenut kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

54 Valitus on siis perusteltu siltä osin kun se koskee sitä, että valituksenalaisessa tuomiossa kumoamiskanne jätettiin tutkimatta.

Toinen valitusperuste

55 Edellä esitetty huomioon ottaen toista valitusperustetta ei ole syytä tarkastella.

Asian palauttamisesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi

56 EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että "jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin julistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Se voi joko ratkaista asian lopullisesti itse, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi."

57 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo tässä tapauksessa, ettei se voi ratkaista asiaa sellaisena kuin se on ja että asia on palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, jotta se ratkaisisi pääasian.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-494/93, Compagnie Continentale vastaan komissio, 24.9.1996 antama tuomio kumotaan siltä osin kun siinä jätetään tutkimatta Compagnie Continentale (France) SA -nimisen yhtiön nostama kumoamiskanne.

2) Asia palautetaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, jotta se ratkaisisi pääasian.

3) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Ragnemalm
Wathelet	Schintgen	Mancini
Moitinho de Almeida	Kapteyn	Murray
Edward	Puissochet	Hirsch
Jann	Sevón	Ioannou

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä toukokuuta 1998.

R. Grass	G. C. Rodríguez Iglesias
kirjaaja	presidentti